

Skal in omschakeling

Communicatie en systematiek moeten handhaving verbeteren

Volgens Johan Maris is Skal niet alleen bezig om binnen de groeiende biologische markt een inhaalslag te maken, doel is ook de sector op een hoger niveau te brengen: 'De nieuwe lichting bij Skal aangesloten bedrijven heeft meer behoefte aan duidelijke informatie over de regels. Met een leesbare versie van de wetgeving speelt Skal in op die behoefte. En met meer systematiek in de controles en een duidelijk sanctiebeleid wil Skal de handhaving verbeteren.'

De biologische markt heeft de afgelopen jaren een sterke groei doorgemaakt. Bij Skal waren in mei 2000 1307 landbouwen 796 verwerkingsbedrijven aangesloten. 'De markt is niet alleen in omvang toegenomen, ook de samenstelling is veranderd', zegt Johan Maris. 'We constateren dat de nieuwkomers meer vanuit commerciële motieven zijn omgeschakeld. Een recent gehouden enquête heeft dit beeld bevestigd. Uit die enquête kwam naar voren dat meer dan de helft van de bedrijven die in 1999 en 2000 zijn omgeschakeld dit uit zakelijke motieven hebben gedaan.'

Communicatie

'Communicatie wordt voor Skal steeds belangrijker', vertelt Maris. 'Voorheen bestond de markt vooral uit bedrijven die vanuit een idealisme werkten en liefst nog verder gingen dan de normen. Skal hoefde deze groep minder over regels te informeren. De laatste lichting omschakelaars blijft echter dicht bij de normen en wil duidelijkheid over wat die normen precies zijn. Wij moeten daar als controlerende instantie op inspelen door betere informatie over de regels te verstrekken. Want alleen als de regels bekend zijn is een goede handhaving mogelijk.' Skal geeft de boeren informatie over waar ze aan moeten voldoen. Hoe ze dat vervolgens teelttechnisch moeten doen, horen ze van voorlichtende instanties zoals DLV en AgroEco. Wel ondersteunt Skal de aangesloten bedrijven bij het voeren

Zwaar weer voor controle-organisatie Skal. Na een directiewisseling begin dit jaar, een roep om marktwerking in de controle door de 'Adviescommissie plan van Aanpak' en berichten over betrokkenheid bij Franse fraudezaken onlangs ook nog eens uiterst negatieve publiciteit in het actualiteitenprogramma Nova. Intussen werkt Skal hard aan verbetering van haar werkwijze. Een gesprek met Johan Maris, hoofd certificatie biologische productie in Nederland.

Maris sluit niet uit dat in de toekomst ook andere instanties de controle gaan uitvoeren. Foto Albert Sier

van hun administratie. Hiervoor is een 'Skal-map' ontwikkeld. Maris: 'Administratie wordt door agrariërs vaak ervaren als een noodzakelijk kwaad. Meer nog dan gangbare boeren moeten biologische boeren hun zaken administreren. Aan de

buitenkant valt bijvoorbeeld niet te zien of een dier wel of niet biologisch is'.

Informatiebladen

Niet alleen de zich ontwikkelende biologische markt dwingt Skal tot een nieuwe,

meer communicatieve aanpak. 'De wetgeving wordt steeds ingewikkelder en gedetailleerder', vertelt Maris. Sinds augustus zijn de nieuwe Europese richtlijnen voor de veeteelt in werking getreden. Voorheen kregen de aangesloten bedrijven een informatiehandboek, waarin de wetgeving in juridische termen was beschreven. Nu ligt er voor de sector veeteelt het informatieblad Veehouderij, een leesbare versie van de productievoor-schriften die minder discussie zal uitlokken. Het informatieblad Controle en Certificatie voor de biologische productie is inmiddels ook beschikbaar en de informatiebladen Plantenteelt en Bereiding zijn in voorbereiding. Maris: 'Onze belangrijkste communicatiekanalen zijn de informatiebladen, de Skal-nieuwsbrief en directe mailings naar de aangesloten bedrijven'.

Wetgeving grotendeels Europees

Anders dan de buitenlandse situatie is Skal in Nederland de enige controlerende instantie voor de biologische sector. Maris sluit niet uit dat in de toekomst ook in Nederland de controle door meerdere partijen uitgevoerd zal worden. De normen die Skal hanteert zijn gebaseerd op de Europese Verordening 2092/91. De individuele landen kunnen de regels die de Europese Commissie oplegt wel verscherpen, maar niet afzwakken. Aanpassing van de regels wordt uitgevoerd door LNV. Voorstellen hierover komen onder meer van de Raad van Advies van Skal. In Nederland is de situatie dat er weinig aanvullende regelgeving is gemaakt. In iedere lidstaat ligt dat anders. Een van de belangrijkste toekomstige ontwikkelingen binnen de Europese wetgeving vindt Maris dat voor een aantal ontheffingen, zoals het gebruik van gangbaar uitgangsmateriaal, zowel plantaardig als dierlijk, binnen enkele jaren de overgangsregeling zal aflopen.

Projectcontroles

Werkte Skal tot enkele jaren geleden nog met drie controleurs voor de sector Landbouw, dat aantal is inmiddels verdrievoudigd tot negen. Voor de sector Bereiding zijn vijf controleurs aangesteld. Jaarlijks wordt in ieder bedrijf gemiddeld 2,5 maal, maar minimaal één maal, gecontroleerd. Behalve de inspectie voor startende bedrijven, de basiscontrole (de

controle van de administratie, die meestal wordt aangekondigd) en de gerichte controles zijn recentelijk de projectcontroles ingevoerd, een soort van prikacties die steekproefsgewijs in Nederland gehouden worden en waarmee Skal ook een beeld wil geven van de sector. Zo is dit jaar gecontroleerd op het gebruik van al dan niet chemisch ontsmet maïszaad.

Samenwerken tegen fraude

Om fraude te ondervangen heeft Skal het initiatief opgevat om intensiever te gaan samenwerken met buitenlandse controlerende instanties. Met de Belgische controleorganisaties Blik en Ecocert en het Franse Ecocert is de samenwerking al gestart. Maris: 'Ons doel is niet om individuele bedrijven te sanctioneren, maar om de sector op een hoger niveau te krijgen. Meestal gaat het niet om het bewust plegen van fraude, maar om afwijkingen van de regels, zoals bijvoorbeeld het niet goed voeren van de administratie. Fraude heeft echter wel onze prioriteit. De belangen worden immers steeds groter.' Maris geeft bovendien aan dat een eenduidig sanctiebeleid nu meer en meer noodzaak is geworden, zeker nu er meer controleurs zijn aangesteld. Om dit te bereiken is een stappenplan opgesteld. 'We willen niet zozeer strenger handhaven, maar wel consequenter' aldus Maris.

Frans graan

Een belangrijke vernieuwing in de strijd tegen frauduleuze praktijken is de verdergaande automatisering, die vooral ondersteuning kan bieden bij het traceren van producten. Maris: 'Onze grootste zorg is dat gangbare producten als biologisch worden doorverkocht, zoals eerder in Frankrijk, waar gangbaar graan bewust als biologisch werd verhandeld. Als inkoop- en verkoopgegevens kunnen worden gekoppeld kunnen we zien of er geen gangbare partijen de biologische keten in zijn gekomen. Ook worden onze controleurs binnenkort uitgerust met een laptop, zodat zij online met het kantoor verbonden zijn en direct beschikking hebben over een grote hoeveelheid bedrijfsgegevens. Een andere stap om de groeiende markt te bedienen zal mogelijk gaan bestaan uit het vaker gebruik maken van externe controleorganisaties. Maris: 'Controletechnisch is het onmogelijk om in de drie tot vijf maanden dat het

groeiseizoen duurt alle bedrijven te bezoeken. Bovendien heb je in de biologische markt te maken met een relatief klein aantal bedrijven binnen vaak zeer gespecialiseerde bedrijfstakken. Expertise inhuren is dan efficiënter'.

Nova

Ondanks alle vernieuwingen kwam Skal op 18 oktober negatief in het nieuws. In het actualiteitenprogramma NOVA werd gesuggereerd dat Skal ten onrechte certificaten zou hebben verstrekt. Waar het om ging: Vorig jaar kocht Importeur Horizon een partij door Skal gecertificeerd sesamzaad uit Ethiopië. Bij controle in Nederland werd op de partij DDT aangetroffen. Skal keurde alsnog af, hetgeen tot protest van de buitenlandse leverancier leidde met een rechtszaak tot gevolg. Achteraf bleek dat het Franse Ecocert al diverse malen bij de Ethiopische boeren DDT had aangetroffen en partijen had afgekeurd. De leverancier schakelde vervolgens Skal in en Skal certificeerde. Overigens is de partij uiteindelijk niet als biologisch in de handel gebracht. Een andere zaak betrof biologische bietsuiker uit Slowakije. Ook hier werd eerst afgekeurd door een buitenlandse controle-organisatie (Naturalis). Reden tot afkeuring was het niet naleven van een voldoende lange omschakelingsperiode voor de beteelde landbouwgrond. Vervolgens werd Skal ingeschakeld, welke wel certificeerde.

Skal reageerde op de affaire met een persbericht met de melding dat 'er geen producten op de markt zijn gebracht die ten onrechte het EKO-keurmerk voeren'. Niettemin geeft Skal in het bericht ook aan dat de organisatie in een groeiende internationale markt, waarbij 'Skal zich als controleorganisatie onafhankelijker moest gaan opstellen, soms moeite had om dat proces in communicatief en procedureel opzicht voldoende te begeleiden'. Inmiddels is een onafhankelijke commissie ingesteld die de dossiers van de betreffende producten gaat uitspitten. Chris Maan, beleidsmedewerker van Skal: 'Voor het imago van de sector is het belangrijk dat we dit verder uitzoeken. We werden overvallen door de berichtgeving van Nova. Het bevestigt dat we moeten doorgaan met het verbeteren van het controlesysteem en de communicatie.'